

**Consiliul Superior al
Magistraturii
Judecătoria Chișinău
(sediul BUIUCANI)**

MD-2004, mun. Chișinău, str. Mihai Viteazul
nr. 2, bir. 614A
tel./fax 022-29-18-10

**The Supreme Council of
Magistrates
Chișinău District Court
(Buiucani Office)**

MD-2004, Chișinău, 2nd Mihai Viteazul street,
office 614A
Tel. number/fax 022-29-18-10

***Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău
Str. Alexandru Lăpușeanu 28
MD-2004***

Nr. dos. 1-170/18
27.06.2018

Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), în baza Încheierii nr. 1-170/18 din 27.06.2018, Vă expediază sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

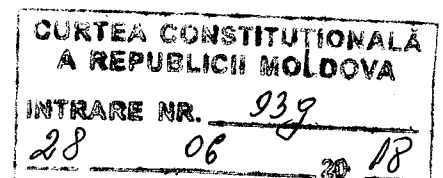
Anexă:

- copia Încheierii nr. 1-170/18 din 27.06.2018 pe 03 file
- Sesizarea privind Excepția de Neconstituționalitate pe 06 file

Judecător

Negru Alexandru

ÎNCHEIERE

27 iunie 2018

mun. Chișinău

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecător:

Negru Alexandru

Grefier:

Pavel Irina

Cu participarea

Apărătorul inculpatului, avocat

Rodica Catarama

În lipsa

Procurorului

Condamnatului

*Zmeu Sergiu**Anton Gheorghe*

Examinînd în ședința de judecată publică cererea condamnatului Anton Gheorghe Boris depuse în baza art. 10 CP RM, art. 469 alin.(1) pct. 14), art. 471 alin.(1) CPP RM, a

Constatat

La 19 februarie 2018 în judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) a parvenit cererea condamnatului Anton Gheorghe Boris, a.n. 26.12.1985 privind aplicarea retroactivă a legii penale.

Potrivit cererii respective, condamnatul solicită aplicarea prevederilor art.469 alin.(1) pct. (14) CPP, inclusiv a prevederilor art.art.76, 79 , 84 alin.(1), prin prisma art.10 alin.(1) CP modificarea și reducerea termenului de pedeapsă din motiv că la momentul comiterii infracțiunii nu avea împlinită vârsta de 21 ani.

În motivarea cererii respective a indicat că prin sentința judecătoriei Botanica, mun. Chișinău a fost condamnat în baza art. 145 alin. (3) lit. h) și i), art. 188 alin.(3) lit.c) și art. 350 alin.(2) CP RM. A indicat că infracțiunile respectiv le-a comis la data de 09 iunie 2006 și că la acea dată nu avea împlinită vârsta de 21 ani. A specificat că potrivit noilor prevederi ale art. 84 alin. (4) CP instanța de judecată stabilind pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte stabilește o pedeapsă definitivă pe un termen nu mai mare de 25 ani de închisoare iar în cazul persoanelor care nu au atins vârsta de 18 și sau 21 ani stabilește o pedeapsă nu mai mare de 12 ani și 6 luni închisoare. În acest sens, condamnatul cu referire la prevederile art. 469 alin. (1) pct. 14) CPP și art. 10 CP a solicitat aplicarea retroactivă a legii penale. A specificat în acest sens că prin hotărîrea CSJ din 08.02.2010 i-a fost stabilită o pedeapsă de 24 de ani de închisoare. A apreciat că în cazul său legea nr. 163 din 20.07.2017 are efect retroactiv și el este în drept să beneficieze de aceasta.

În drept, face referire la prevederile art.art.10, 76 alin.(1) lit.b), 84 alin.(1) CP, art.469 alin.(1) pct.14 CPP.

În ședința de judecată din 03 aprilie 2018 Anton Gheorghe a solicitat admiterea cererii sale și aplicarea art.10 CP RM. A menționat că norma în cauză se aplică și asupra persoanelor care ispășesc pedeapsa. A menționat petiționarul că atunci cînd a săvîrșit prima abatere avea doar 20 de ani, nu avea împliniți 21 de ani, nu avea antecedente penale și consideră că este o circumstanță atenuantă pentru dînsul. A comunicat că la 09 iunie 2018 va avea împliniți 12 ani de cînd execută pedeapsa cu închisoarea. A concretizat că execută pedeapsa în penitenciarul nr.16.

În ședință de judecată din 03 aprilie 2018 apărătorul condamnatului a solicitat admiterea cererii formulate de acesta și a susținut poziția clientului său. A menționat că potrivit legii nr.163 din 20.12.2017 poate fi aplicată retroactivitatea legii. A specificat că în art.84 au fost introduse modificări potrivit cărora minorii care nu au împlinită vârsta de 18 ani , termenul cel mai riguros fiind de 12 ani și 6 luni, iar la moment sunt modificări și referitor la cei care au săvîrșit infracțiunea pînă la 21 ani. Consideră că poate fi aplicată retroactivitatea legii penale și urmează a i se micșora termenul.

În ședință de judecată din 03 aprilie 2018 procurorul a solicitat respingerea ca neîntemeiată a cererii formulate de condamnatul Anton Gheorghe. În acest sens, acuzatorul a menționat că normele la care se face trimitere nu sunt aplicabile la moment, căci se referă la stabilirea pedepsei nu la etapa de executare. A susținut că careva ușurări de pedeapsă privind stabilirea cuantumului nu au survenit.

Deliberând asupra soluției ce urmează a fi luată în această cauză penală, instanța de judecată a ajuns la concluzia de a sesiza Curtea Constituțională a RM în vederea soluționării excepției de neconstituționalitate a sintagmei „20 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani” din art. 6 alin. (2) al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 70 alin. (4) din CP al RM, precum și a sintagmei „și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate” din art. 12 al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 84 alin. (1) CP, și verificarea corespunderii acestora cu prevederile art. 1 alin. (3), 4, 23, 54 din Constituția Republicii Moldova, din următoarele considerente de fapt și de drept.

Instanța de judecată reține că studierea materialelor cauzei penale în care a fost stabilită vina condamnatului relevă că:

1) Anton Gheorghe Boris, a.n.26.12.1985 prin sentința din 23 noiembrie 2006 (f.d.60-65 Vol III) a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (3) lit. h) și i) Cod Penal, art.188 alin.(3) lit.c) , art.350 alin.(2) CP RM. Potrivit sentinței respective i s-a stabilit: în baza art.145 alin.(3) lit.h) și i) CP pedeapsa –detențiune pe viață, în baza art.188 alin.(3) lit.c) CP și i s-a stabilit pedeapsă – 15 ani închisoare, în baza art.350 alin.(2) CP al RM i s-a stabilit pedeapsa – 20 ani închisoare. În conformitate cu prevederile art. 84 Cod Penal pentru concurs de infracțiuni i s-a stabilit pedeapsa definitivă detențiunea pe viață cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu includerea termenului arestului preventiv de la 09.06.2006 până la 23.11.2006. Se reține că potrivit sentinței respective s-a constatat că Anton Gheorghe, a.n.26.12.1985 la 06.05.2006, aproximativ ora 20:30, aflându-se pe teritoriul șantierului de construcție situat pe str.Independenței din s.Bacioi, intenționat i-a răsucit Marinei Cozlova mâna stângă și a lovit-o cu capul de perete, cauzându-i leziuni corporale medii sub formă de luxația anterointernă a humerusului stâng, fractura închisă a tubercului mare cu deplasarea fragmentelor. Prin aceeași sentință a fost încetat procesul penal în privința lui Anton Gheorghe Boris pe art.152 alin.(1) CP al RM în legătură cu împăcarea părții vătămate Cozlova Marina cu condamnatul. Potrivit sentinței menționate s-a mai stabilit că Anton Gheorghe la 09.06.2006, aproximativ la ora 06.30, având scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin acces liber, a pătruns în apartamentul 50 de pe str. Independenței 50, s. Bacioi, mun. Chișinău, și în mod deschis a sustras două telefoane mobile de model Voxtel, în valoare de 2000 lei, de model Motorola, în valoare 600 lei și în sumă de 500 lei, care aparțineau cet. Roșca Rodica. Având scopul omorului pentru a ascunde infracțiunea comisă, cu un cuțit avut la sine, a atacat-o pe Roșca Rodica și cu o deosebită cruzime i-a aplicat 46 lovituri în diferite regiuni ale corpului, pricinuindu-i plăgi tăiate, înțepate, penetrante a capului, gâtului, toracelui, abdomenului, a membrului superior stâng, cu lezarea organelor interne, hemoragii în țesuturile moi pericraniene, hemoragii subarahnoidiene, echimoze pe cap, echimoze și escoriații pe membrul superior drept, care în ansamblu se califică ca leziuni corporale grave, periculoase pentru viața, decesul victimei survenind pe loc. Cu bunurile sustrase a părăsit locul comiterii infracțiunilor, pricinuind părții vătămate o daună materială considerabilă în sumă de 3100 lei. Potrivit aceleiași sentințe s-a stabilit că cet.Anton Gheorghe la 09.06.2006, aproximativ ora 06.30, aflându-se în apart.50 de pe str.Independenței 50, s.Bacioi, după săvârșirea omorului intenționat a cet.Roșca Rodica, în momentul intrării colaboratorului de poliție Bârlădeanu Victor, în imobil, care reacționase la strigătele victimei și care se afla în exercițiul funcției de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității, dorind survenirea morții acestuia, i-a aplicat ultimului cu o deosebită cruzime, multiple lovituri cu cuțitul peste diferite regiuni ale corpului, pe care-l avea la sine, provocându-i plaga penetrantă a hemitoracelui stâng la nivelul coastelor 6, 7, paravertebral, hemopneumotorace, plăgi în regiunile suprascapulară pe dreapta, coastei 4 pe stînga axilar anterior mamar, spațiu intercostal 2, plăgi a degetelor 4,5 a mâinii drepte și spatiul interdegetal 2, care în ansamblu se califică ca vătămări corporale grave, periculoase pentru viață. Colaboratorul poliției

Bârlădeanu Victor 1-a deposedat pe inculpat de cuțit, iar lui V. Bârlădeanu i s-a acordat, la timp, ajutor medical.

2) Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27.02.2007 (f.d. 85-86 vol. III dos. 1-685/06) a fost admis apelul inculpatului Anton Gheorghe și casată sentința judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 23.11.2006 în partea stabilirii pedepsei și pronunțată o nouă hotărâre prin care s-a stabilit lui Anton Gheorghe pe art.188 alin.(3) lit.c) CP - 10 ani închisoare, pe art. 145 alin.(3) lit.h) și i) CP - 20 ani închisoare și pe art.350 alin.(2) CP - 15 ani închisoare. În baza art.84 CP prin cumulul parțial al pedepselor numite s-a stabilit pedeapsa definitivă sub formă de 25 ani închisoare cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis.

3) Potrivit deciziei Colegiului penal Curții Supreme de Justiție din 18 iulie 2007 s-a respins ca inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat, recursul ordinar declarat de procuror împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 februarie 2007 în cauza penală Anton Gheorghe Boris (f.d. 100-102 vol. III).

4) Prin hotărârea Curții Supreme de Justiție din 08.02.2010 a fost admis recursul în anulare declarat de condamnatul Anton Gheorghe Boris și casată parțial sentința judecătorei Botanica din 23 noiembrie 2006 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 februarie 2007 și a Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 18 iulie 2007, în propria lui cauză, prin rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, conform căreia acțiunile lui Anton Gheorghe Boris s-au reîncadrat din prevederile art.145 alin.(3) lit.h), i) CP în cele ale art.145 alin.(2) lit.j), k) CP, fiindu-i stabilită pedeapsa de 20 ani închisoare, din prevederea art. 350 alin.(2) în baza art.27, 145 lit. h) CP, stabilindu-i 14 ani închisoare. S-a menținut condamnarea lui Anton Gheorghe Boris în baza art.188 alin.(3) lit.c) CP la 10 ani închisoare. În baza art.84 alin.(1) CP pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate condamnatului Anton Gheorghe i s-a stabilit pedeapsa de 24 ani închisoare. Executarea pedepsei lui Anton Gheorghe s-a calculat de la 08 februarie 2010, deducând din termen perioada pedepsei ispășite de la 09 iunie 2006 până la 07 februarie 2010 inclusiv.

Se reține că la caz, componentele de infracțiuni reținute în faptele condamnatului prin hotărârea Curții Supreme de Justiție nr. 4-1re195/10 din 08 februarie 2010 sunt cele stabilite de: 1) art. 145 alin. (2) lit. j), k)-omorul săvârșit: j) cu deosebită cruzime, precum și din motive sadice; k) cu scopul de a ascunde o altă infracțiune sau de a înlesni săvârșirea ei; 2) art.27, 145 lit.h) CP – tentativa de omor asupra unui reprezentant al autorității publice ori a unui militar, ori a rudelor apropiate ale acestora, în timpul sau în legătură cu îndeplinirea de către reprezentantul autorității publice sau militar a obligațiilor de serviciu și art.188 alin.(3) lit.c) CP – tâlhăria săvârșită cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Potrivit prevederilor art. 469 alin. (1) pct. 14 din CPP la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, și anume liberarea de pedeapsă sau ușurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situației (art.10 și 10¹ din Codul penal), precum și excluderii din hotărârea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată.

Conform art. 470 alin. (1) CPP chestiunile privind executarea hotărârilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1)-4), 6)–16) și 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.

Potrivit art. 471 alin. (1) CPP chestiunile specificate la art.469 alin.(1) pct.5), 11) și 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun.

Instanța de judecată reține că potrivit prevederilor art. 10 CP legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

Potrivit prevederilor art. 10¹ CP (1) dacă, după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei privative de libertate, a muncii neremunerată în folosul comunității sau a amenzii, a intervenit o lege care prevede unul din aceste tipuri de pedeapsă, dar cu un

maxim mai mic, sancțiunea aplicată se reduce la acest maxim dacă depășește maximum prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită. (2) Dacă, după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la detențiune pe viață și pînă la executarea ei, a intervenit o lege care prevede pentru aceeași faptă numai pedeapsa închisorii, pedeapsa detențiunii pe viață se înlocuiește cu maximum pedepsei închisorii, prevăzută de legea nouă pentru acea infracțiune. (3) Dacă legea nouă prevede în locul pedepsei închisorii numai pedeapsa muncii neremunerate în folosul comunității sau a amenzii, pedeapsa aplicată se înlocuiește cu munca neremunerată în folosul comunității, dacă nu sînt interdicții pentru aplicarea acesteia, fără a se putea depăși maximum prevăzut de legea nouă. Dacă legea nouă prevede în locul pedepsei închisorii numai pedeapsa amenzii, pedeapsa aplicată se înlocuiește cu amendă, fără a se depăși maximum prevăzut în legea nouă. Ținîndu-se seama de partea executată din pedeapsa închisorii, executarea pedepsei muncii neremunerate în folosul comunității sau, după caz, a amenzii poate fi înlăturată în întregime sau în parte. (4) Pedepsele complementare, măsurile de siguranță neprevăzute în legea nouă nu se mai execută, iar cele care au corespondent în legea nouă mai favorabilă se execută în conținutul și limitele prevăzute de această lege. (5) Dacă o dispoziție din legea nouă se referă la pedepse definitiv aplicate, se ține seama, în cazul pedepselor executate pînă la data intrării în vigoare a acesteia, de pedeapsa redusă sau înlocuită potrivit dispozițiilor alin.(1)–(4). (6) Dacă fapta pentru care persoana execută pedeapsa nu se mai consideră infracțiune în conformitate cu prevederile legii noi, ci constituie o contravenție, sancțiunea contravențională nu se mai aplică, indiferent de categoria și mărimea sancțiunii prevăzute. (7) În cazul în care, în temeiul efectului retroactiv al legii penale, se impune recalificarea faptei stabilite printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă, instanța de judecată, soluționînd chestiunea privind executarea hotărârii respective, va recalifica fapta și va aplica pedeapsa prin fixarea maximumului sancțiunii prevăzute de legea penală mai favorabilă condamnatului, dacă pedeapsa stabilită prin hotărîrea irevocabilă este mai mare decît maximum prevăzut de legea penală nouă, sau va menține pedeapsa stabilită prin hotărîrea irevocabilă.

Se reține că după intrarea în vigoare a legii nr. 163 din 20 iulie 2017, în special a art. 6 alin. (2) și art. 12, în cadrul CP au apărut norme care reglementează limita maximă a pedepsei care poate fi aplicată unei persoane cu vîrsta cuprinsă între 18 și 21 ani, în cazul unui concurs de infracțiuni.

Astfel, potrivit art. 70 alin. (4) CP la stabilirea pedepsei definitive în caz de concurs de infracțiuni, pedeapsa închisorii nu poate depăși 25 de ani pentru adulți, 20 de ani pentru persoanele care au atins vîrsta de 18 ani, dar nu au atins vîrsta de 21 de ani, și 12 ani și 6 luni pentru minori, iar în caz de cumul de sentințe – de 30 de ani pentru adulți, 25 de ani pentru persoanele care au atins vîrsta de 18 ani, dar nu au atins vîrsta de 21 de ani, și 15 ani pentru minori.

În același timp, potrivit art. 84 alin (1) CP dacă o persoană este declarată vinovată de săvîrșirea a două sau mai multor infracțiuni, fără să fi fost condamnată pentru vreuna din ele, instanța de judecată, pronunțînd pedeapsa pentru fiecare infracțiune aparte, stabilește pedeapsa definitivă pentru concurs de infracțiuni prin cumul, total sau parțial, al pedepselor aplicate, dar pe un termen nu mai mare de 25 de ani de închisoare, iar în privința persoanelor care nu au atins vîrsta de 18 ani și a persoanelor care au atins vîrsta de 18 ani, dar nu au atins vîrsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate – pe un termen nu mai mare de 12 ani și 6 luni. În cazul în care persoana este declarată vinovată de săvîrșirea a două sau mai multor infracțiuni ușoare și/sau mai puțin grave, pedeapsa definitivă poate fi stabilită și prin absorbirea pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai aspră.

Este evident că din conținutul art. 70 alin. (4) CP, derivă regula, potrivit căreia, în cazul persoanelor cu vîrsta între 18 ani și 21 de ani pedeapsa maximă cu închisoarea care le poate fi stabilită în caz de concurs de infracțiuni nu poate fi mai mare de 20 de ani. Următoarea regulă care derivă din aceeași normă, este că pedeapsa maximă de 12 ani și 6 luni închisoare, poate fi aplicată în cazul concursului de infracțiuni doar în privința persoanelor minore.

Se reține că nici prima, nici a doua regulă stabilite de art. 70 alin. (4) CP și specificate în alineatul anterior nu presupune nici o excepție. Respectiv, prima regulă vizează toate persoanele cu vîrsta între 18 și 21 ani, reglementînd că în cazul acestora, fără careva excepții, pentru concurs de infracțiuni pedeapsa maximă care poate fi aplicată este de 20 de ani închisoare. A doua regulă instituită de aceeași normă este la fel de exhaustivă și nu permite careva derogări, specificînd că pedeapsa maximă de 12 ani și 6 luni închisoare poate fi aplicată doar în cazul minorilor.

Analiza normei stabilite de art. 84 alin (1) CP relevă că la redactarea acesteia legiuitorul, în contradicție cu ambele reguli instituite la art. 70 alin. (4) CP, a instituit o nouă regulă potrivit căreia în cazul persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate, în cazul concursului de infracțiuni, poate să le fie stabilită o pedeapsă pe un termen nu mai mare de 12 ani și 6 luni închisoare.

Instanța consideră că între regula instituită de art. 84 alin. (1) CP și regulile instituite de art. 70 alin. (4) CP, există o contradicție serioasă și evidentă care poate genera erori și incertitudine la aplicarea normelor legale respective. Această contradicție afectează funcționalitatea legii penale, reprezintă o piedică serioasă în aplicarea coerentă și sistemică a legii penale și afectează semnificativ principiul calității legii. Tot ea (contradicția) prezintă un pericol serios pentru principiul securității raporturilor juridice și, implicit, atentează la dreptul fundamental al justițiabilului de a cunoaște din start voința legiuitorului.

În acest sens, este remarcabil faptul că normele respective și regulile instituite de ele, reglementează aceleași chestiuni, dar dau soluții diferite. Ori, sintagma „pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani” (din art. 70 alin. 4 CP), în mod evident vizează o sferă de persoane care înglobează și sfera persoanelor care au vârsta între 18 ani și 21 de ani și care nu au mai fost condamnate (la care se face trimitere în art. 84 alin. (1) CP). În asemenea condiții, norma de la art. 84 alin. (1) CP vine în contradicție evidentă cu norma de la art. 70 alin. (4) CP. Ideea că sfera persoanelor cu vârsta între 18 ani și 21 de ani (inclusiv cele care nu au mai fost condamnate) se atribuie la prima regulă instituită de art. 84 alin. (1) CP, potrivit căreia, în caz de concurs de infracțiuni acestora li se aplică o pedeapsă nu mai mare de 20 ani, este fortificată și de a doua regulă instituită de respectivul articol (70 alin. (4) CP) care indică, fără echivoc, că pedeapsa maximă de 12 ani și 6 luni închisoare vizează doar persoanele minore, fără a specifica eventual și persoanele cu vârsta între 18 ani și 21 de ani care nu au mai fost condamnate.

Se reține că în redacția de după adoptarea legii nr. 163 din 20 iulie 2017, normele specificate (art. 84 alin. (1) CP și 70 alin. (4) CP), în condițiile în care reglementează aceleași chestiuni, sunt în contradicție reciprocă și evidentă, prezentând soluții total diferite asupra uneia și aceleiași probleme de drept. Instanța apreciază că această problemă juridică nu poate fi soluționată prin alte mecanisme decât prin intervenția Curții Constituționale, ori atât art. 84 cât și art. 70 CP fac parte din partea generală a CP și au aceeași forță juridică.

Pentru motivele respective instanța consideră că, prin această manieră de reglementare, legiuitorul a derogat de la obligațiile constituționale care-i incumbă potrivit prevederilor art. 1 alin. (3), 4, 23, 54 din Constituția Republicii Moldova.

Potrivit art. 7 alin. (6) din CPP hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Instanța de judecată reține că la pct. 72 din HCC nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova este menționat că pornind de la faptul că norma sesizată prin intermediul instituției excepției de neconstituționalitate este supusă controlului de constituționalitate aplicativ la un caz concret dedus instanței de judecată, procedura rezolvării excepției de neconstituționalitate constituie un control concret de constituționalitate.

La pct. 74 din aceeași hotărîre este menționat că procedura de soluționare a excepției de neconstituționalitate presupune parcurgerea a două etape distincte: (1) etapa judiciară, premergătoare, ce constă în invocarea excepției de neconstituționalitate în cadrul unui proces aflat pe rolul unei instanțe judecătorești și pronunțarea judecătorului asupra acestui incident procedural, finalizată eventual cu sesizarea Curții Constituționale;

Potrivit pct. 76 din aceeași hotărîre este menționat că în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.

Pct. 81 din hotărîrea menționată stabilește că potrivit prevederilor legale, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reține că suspendarea procesului pînă la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de

neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.

Instanța de judecată reține că normele stabilite de art. 84 și 70 CP fac parte din partea generală a CP al RM care este adoptat prin lege organică și implicit intră în categoria actelor stabilite de art. 135 alin.(1) lit. a) din Constituție. Prin urmare este întrunită condiția specificată la pct. 1 alin. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016.

Se reține că excepția de neconstituționalitate a sintagmei „20 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani” din art. 6 alin. (2) al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 70 alin. (4) din CP al RM, precum și sintagmei „și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate” din art. 12 al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 84 alin. (1) CP, a fost depistată și ridicată din oficiu de instanța de judecată în procesul de soluționare a cauzei penale nr. 1-170/18. Prin urmare este întrunită condiția stabilită la pct. 2 alin. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016.

La soluționarea cauzei nr. 1-170/18, sunt aplicabile prevederile art. art. 84 și 70 CP. Ori, în temeiul prevederilor art. 10 și 10¹ CP al RM, instanța va fi ținută să stabilească care este regula învederată de legiuitor pentru stabilirea pedepsei definitive în cazul unui concurs de infracțiuni comise de o persoană cu vârsta între 18 și 21 ani și să decidă care este limita maximă a pedepsei cu închisoarea – 20 ani sau 12 ani 6 luni. Prin urmare, la caz este întrunită condiția stabilită de CC la pct. 3 alin. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016.

Instanța de judecată reține că verificarea prealabilă a jurisprudenței CC nu a relevat existența unei careva hotărâri anterioare a Curții având ca obiect prevederile contestate. Prin urmare se atestă întrunirea la caz a condiției stabilite de pct. 4 alin. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016.

În circumstanțele specificate, instanța de judecată consideră necesar de a propune Curții Constituționale verificarea compatibilității sintagmei „20 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani” din art. 6 alin. (2) al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 70 alin. (4) din CP al RM, precum și a sintagmei „și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate” din art. 12 al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 84 alin. (1) CP, și verificarea corespunderii acestora cu prevederile art. 1 alin. (3), 4, 23, 54 din Constituția Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile art. art. 341 și 342 CPP, instanța de judecată

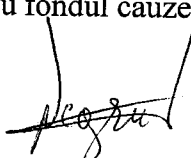
dispune:

Se sesizează Curtea Constituțională a RM în vederea soluționării excepției de neconstituționalitate a sintagmei „20 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani” din art. 6 alin. (2) al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 70 alin. (4) din CP al RM, precum și sintagmei „și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate” din art. 12 al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 84 alin. (1) CP, și verificarea corespunderii acestora cu prevederile art. 1 alin. (3), 4, 23, 54 din Constituția Republicii Moldova.

Se remite după competență Curții Constituționale prezenta încheiere și sesizarea completată potrivit cerințelor stabilite de Curte.

Încheierea poate fi contestată concomitent cu fondul cauzei.

Președintele ședinței
Judecătorul

Negru Alexandru

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,

Chișinău MD 2004,

Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

Judecătorul Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani.

1. Nume/Denumire - Negru 2. Prenume - Alexandru
3. Funcția judecător al Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani,
4. Adresa Mun. Chișinău str. Mihai Viteazul 2 bir. 617
5. Tel./fax mobil: fix/fax 022 291810 email: alecsn05@gmail.com

Notă: Prezenta sesizare conține date cu caracter personal,
ce urmează a fi protejate potrivit prevederilor legii nr. 133 din 08.07.2011

Operator: Judecătoria Chișinău sediul Buiucani,
nr. 0000208-001, 0000208-002 și 0000208-003

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12.

1. Prin prezenta sesizare se propune Curții, verificarea constituționalității sintagmei „20 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani” din art. 6 alin. (2) al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 70 alin. (4) din CP al RM, precum și sintagmei „și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate” din art. 12 al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 84 alineatul (1) CP, și corespunderii acestora cu prevederile art. 1 alin. (3), 4, 23, 54 din Constituția Republicii Moldova.

2. Se reține că după intrarea în vigoare a legii nr. 163 din 20 iulie 2017, în special a art. 6 alin. (2) și art. 12, în cadrul CP au apărut norme care reglementează limita maximă a pedepsei care poate fi aplicată unei persoane cu vârsta cuprinsă între 18 și 21 ani, în cazul unui concurs de infracțiuni.

3. Astfel, potrivit art. 70 alin. (4) CP la stabilirea pedepsei definitive în caz de concurs de infracțiuni, pedeapsa închisorii nu poate depăși 25 de ani pentru adulți, 20 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, și 12 ani și 6 luni pentru minori, iar în caz de cumul de sentințe – de 30 de ani pentru adulți, 25 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, și 15 ani pentru minori.

4. În același timp, potrivit art. 84 alin (1) CP dacă o persoană este declarată vinovată de săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni, fără să fi fost condamnată pentru vreuna din ele, instanța de judecată, pronunțând pedeapsa pentru fiecare infracțiune aparte, stabilește pedeapsa definitivă pentru concurs de infracțiuni prin cumul, total sau parțial, al pedepselor aplicate, dar pe un termen nu mai mare de 25 de ani de închisoare, iar în privința persoanelor care nu au atins vârsta de 18 ani și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate – pe un termen nu mai mare de 12 ani și 6 luni. În cazul în care persoana este declarată vinovată de săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni ușoare și/sau mai puțin grave, pedeapsa definitivă poate fi stabilită și prin absorbirea pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai aspră.

5. Este evident că din conținutul art. 70 alin. (4) CP, derivă regula, potrivit căreia, în cazul persoanelor cu vârsta între 18 ani și 21 de ani pedeapsa maximă cu închisoarea care le poate fi stabilită în caz de concurs de infracțiuni nu poate fi mai mare de 20 de ani. Următoarea regulă care derivă din aceeași normă, este că pedeapsa maximă de 12 ani și 6 luni închisoare, poate fi aplicată în cazul concursului de infracțiuni doar în privința persoanelor minore.

6. Se reține că nici prima, nici a doua regulă, stabilite de art. 70 alin. (4) CP și specificate în alineatul anterior, nu presupune nici o excepție. Respectiv, prima regulă vizează toate persoanele cu vârsta între 18 și 21 ani, reglementând, fără careva excepții, că în cazul acestora, pentru concurs de infracțiuni, pedeapsa maximă care poate fi aplicată este de 20 de ani închisoare. A doua regulă instituită de aceeași normă este la fel de exhaustivă și nu permite careva derogări, specificând că pedeapsa maximă de 12 ani și 6 luni închisoare poate fi aplicată doar în cazul minorilor.

7. Analiza normei stabilite de art. 84 alin (1) CP relevă că la redactarea acesteia legiuitorul, în contradicție cu ambele reguli instituite la art. 70 alin. (4) CP, a instituit o nouă regulă potrivit căreia în cazul persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate, în cazul concursului de infracțiuni, poate să le fie stabilită o pedeapsă pe un termen nu mai mare de 12 ani și 6 luni închisoare.

8. Autorul prezentei sesizări consideră că între regula instituită de art. 84 alin. (1) CP și regulile instituite de art. 70 alin. (4) CP, există o contradicție serioasă și evidentă, care poate

genera erori și incertitudine la aplicarea normelor legale respective. Această contradicție afectează funcționalitatea legii penale, reprezintă o piedică serioasă în aplicarea coerentă și sistemică a legii penale și afectează semnificativ principiul calității legii. Tot ea (contradicția) prezintă un pericol serios pentru principiul securității raporturilor juridice și, implicit, atentează la dreptul fundamental al justițiabilului de a cunoaște din start voința legiuitorului.

9. În acest sens, este remarcabil faptul că normele respective și regulile instituite de ele, reglementează aceleași chestiuni, dar dau soluții diferite. Ori, sintagma „pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani” (din art. 70 alin. 4 CP), în mod evident vizează o sferă de persoane care înglobează inclusiv sfera persoanelor care au vârsta între 18 ani și 21 de ani și care, nu au mai fost condamnate (la care se face trimitere în art. 84 alin. (1) CP). În asemenea condiții, norma de la art. 84 alin. (1) CP, vine în contradicție evidentă cu norma de la art. 70 alin. (4) CP. Ideea că sfera persoanelor cu vârsta între 18 ani și 21 de ani (inclusiv cele care nu au mai fost condamnate) se atribuie la prima regulă instituită de art. 84 alin. (1) CP, potrivit căroră, în caz de concurs de infracțiuni acestora li se aplică o pedeapsă nu mai mare de 20 ani, este fortificată și de a doua regulă instituită de respectivul articol (70 alin. (4) CP) care indică, fără echivoc, că pedeapsa maximă de 12 ani și 6 luni închisoare vizează doar persoanele minore, fără a specifica eventual și persoanele cu vârsta între 18 ani și 21 de ani care nu au mai fost condamnate.

10. Autorul sesizării reține că în redacția de după adoptarea legii nr. 163 din 20 iulie 2017, normele specificate (art. 84 alin. (1) CP și 70 alin. (4) CP), în condițiile în care reglementează aceleași chestiuni, sunt în contradicție reciprocă și evidentă, prezentând soluții total diferite asupra uneia și aceleiași probleme de drept. Autorul sesizării apreciază că această problemă juridică nu poate fi soluționată prin alte mecanisme decât prin intervenția Curții Constituționale, ori atât art. 84 cât și art. 70 CP fac parte din partea generală a CP și au aceeași forță juridică.

11. Pentru motivele care vor fi specificate în punctele ce urmează, autorul prezentei sesizări, consideră că, prin această manieră de reglementare, legiuitorul a derogat de la obligațiile constituționale care-i incumbă potrivit prevederilor art. 1 alin. (3), 4, 23, 54 din Constituția Republicii Moldova.

III. EXPUNEREA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII – articolul 39 alin. (2) lit. d) (13)

12. La art. 1 alin. (3) din Constituția RM este specificat că Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

13. Potrivit art. 4 din Constituție (1) dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

14. În conformitate cu prevederile art. 23 al constituției (1) fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică. (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

15. Potrivit prevederilor art. 54 din Constituție (1) în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. 4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

16. Este remarcabil faptul că la art. 11-13 din Avizul nr.11 (2008) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești a fost specificat printre altele că:

17. Hotărârile judecătorești se bazează în primul rînd pe legile adoptate de Parlament. Aceste surse ale dreptului stabilesc nu numai drepturile de care dispun justițiabilii și acțiunile pedepsite de legea penală, ci definesc de asemenea cadrul procedural în care se iau hotărârile judecătorești. (...) Calitatea hotărârilor judecătorești poate fi afectată de schimbările prea dese ale legislației, de o redactare prea puțin satisfăcătoare sau de un conținut neclar al legilor sau de un cadru procedural insuficient (art. 11).

18. La art. 12 a fost specificat că CCJE consideră de asemenea că este de dorit ca Parlamentele naționale să evalueze și să controleze impactul legilor existente și în curs de elaborare privind sistemului judiciar și să introducă dispoziții tranzitorii și procedurale adecvate pentru a se asigura că judecătorii sunt în măsură să le aplice prin hotărâri judecătorești de calitate. Legiuitorul trebuie să acționeze în așa fel, încât legislația să fie clară și simplu de folosit și să fie conformă cu CEDO. Pentru a facilita interpretarea, lucrările pregătitoare ale legilor trebuie să fie accesibile într-un limbaj inteligibil.

19. În art. 13 din același aviz a fost specificat că în vederea asigurării unor hotărâri de calitate în consens cu interesele puse în joc, judecătorii trebuie să acționeze în cadrul structurilor legale care să le permită să decidă liber și să dispună efectiv, de exemplu, de timpul necesar examinării corecte a cauzei.

20. Se reține că, încă în hotărîrea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a reținut la pct. 10 că: „pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție [...]”

21. Ulterior, în Hotărîrea Nr.14 din 27.05.2014 Curtea Constituțională a indicat printre altele, la pct. 78 că, „legea penală constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă. 79. În Raportul Comisiei de la Veneția privind preeminența dreptului (adoptat la cea de-a 86-a sesiune plenară, 25-26 martie 2011) s-a stabilit: „47. Parlamentul nu poate deroga de la drepturile fundamentale adoptând texte ambigue de legi. Cetățenii trebuie să se bucure de o protecție juridică esențială în fața statului și instituțiilor sale.”

22. În aceeași hotărîre, pct. 80 Curtea a menționat că, potrivit articolului 23 din Constituție, statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, făcând accesibile în acest sens toate legile.

23. La pct. 81 din HCC nr. 14 a mai fost specificat că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (cauza Kokkinakis vs. Grecia din 25 mai 1993) (...).

24. La pct. 82 s-a specificat că, în cauza E.K. vs. Turcia din 7 februarie 2002, Curtea Europeană reafirmă cerințele previzibilității legii penale și formulării suficient de clare: „Această condiție se consideră îndeplinită atunci când justițiabilul, citind textul dispoziției pertinente și, în caz de necesitate, cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțele judecătorești, poate să știe pentru ce acțiuni și inacțiuni poate fi supus răspunderii penale (§51)”.

25. În pct. 83-84 din hotărîre Curtea a reținut că legea penală are repercusiunile cele mai dure comparativ cu alte legi sancționatoare, ea incriminează faptele cele mai prejudiciabile, respectiv, norma penală trebuie să dispună de o claritate desăvârșită pentru toate elementele componente infracțiunii în cazul normelor din partea specială a legii penale. Această condiție este indispensabilă și în cazul normelor din partea generală a legii penale. 84. Formulele generale și abstracte într-un caz concret pot afecta funcționalitatea legii penale, aplicarea ei coerentă și sistemică, ceea ce ar denatura principiul calității legii.

26. În final, la pct. 90 și 94 din hotărîrea specificată Curtea Constituțională a indicat că: principiul calității legii exclude în mod imperios posibilitatea incriminării și definirii infracțiunilor într-o formulă ambiguă și incertă. Prin prisma preeminenței dreptului și a principiilor aplicării legii penale, Curtea menționează că legiuitorul urmează să respecte statutul legii penale în raport cu întregul sistem de acte normative.

27. Se reține deasemenea că în hotărîrea Nr. 26 din 27.09.2016 Curtea, a indicat că: „(pct. 45) pentru a oferi destinatarilor legii securitate juridică, orice lege trebuie să îndeplinească anumite condiții de calitate. Exigența calității legii este conturată prin prisma principiului securității juridice în componența condițiilor de previzibilitate și claritate a legii. La pct. 46 a fost specificat că în acest sens, Curtea menționează că dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle sale, consacrat în articolul 23 alin. (2) din Constituție, implică adoptarea de către legiuitor a unor legi accesibile, previzibile și clare”.

28. În același context (pct. 49 - 50) judecătorii Curții Constituționale, citînd jurisprudența Curții Europene în cauza (Amann vs. Elveția, 16 februarie 2000, § 56) au indicat faptul că „nu poate fi considerată „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. [...]. În special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice”. „Nivelul de precizie al legislației interne „depinde într-o măsură considerabilă de conținutul actului normativ avut în vedere, domeniul pe care este menit să-l acopere, numărul și statutul celor cărora le este adresat” (Chorherr v. Austria, 25 august 1993, § 25). Testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (Silver și alții v. Regatul Unit, 25 martie 1983, § 80).

29. În concluzie, la pct. 51-54 din hotărîrea nr. 26 din 27.09.2016 Curtea Constituțională a specificat că „la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. Astfel, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure” (pct. 51). Prin urmare, destinatarii trebuie să fie în măsură să prevadă consecințele ce pot decurge dintr-un act determinat doar în baza prevederilor care îl specifică, adică prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică

sau prin aplicarea actelor subordonate acestui act (Pct. 52). De asemenea, textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile. Astfel, legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă să prevadă elementele ce disting particularitățile lor (Pct. 53). Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise (pct. 54).

30. În contextul normelor stabilite de art. art. 1 alin. (3), 4, 23, 54 din Constituția Republicii Moldova, luând în calcul semnificația, exigențele și întinderea noțiunilor și principiilor, care potrivit jurisprudenței CtEDO și Curții Constituționale, sunt instituite de aceste norme, precum și explicațiile formulate pe marginea acestor principii de Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni și Comisia de la Veneția, autorul prezentei sesizării apreciază că sintagma „20 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani” din art. 6 alin. (2) al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 70 alin. (4) din CP al RM, precum și sintagma „și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate” din art. 12 al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 84 alineatul (1) CP, contravin art. art. 1 alin. (3), 4, 23, 54 din Constituția Republicii Moldova.

31. La pct. 7-10 din prezenta sesizare, autorul a specificat argumentele pentru care consideră că între regulile instituite de norma art. 84 alin. (1) CP și norma art. 70 alin. (4) (în redacția lor de după modificările operate prin legea RM nr. 163 din 20 iulie 2017 există contradicții esențiale și evidente. În aceleași puncte, a fost indicat printre altele, că sintagma legală „pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani” (din art. 70 alin. 4 CP), în mod evident vizează o sferă de persoane care înglobează și sfera persoanelor care au vârsta între 18 ani și 21 de ani și care nu au mai fost condamnate (la care se face trimitere în art. 84 alin. (1) CP).

32. În același context, s-a arătat că soluția dată de legiuitor la art. 70 alin. (4) CP – maxim 20 de ani închisoare, în caz de concurs de infracțiuni comise de persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, este în contradicție cu soluția dată de legiuitor la art. 84 alin. (1) CP – maxim 12 ani 6 luni închisoare, în caz de concurs de infracțiuni comise de persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate. Din aceleași motive se poate afirma că și norma de la art. 84 alin. (1) CP este în contradicție cu norma de la art. 70 alin. (4) CP.

33. La pct. 27 din prezenta sesizare s-a menționat că în hotărârile sale anterioare, Curtea Constituțională, pe bună dreptate, a explicat că art. 23 din Constituție dă naștere unui drept subiectiv al persoanei de a-și cunoaște drepturile sale și corelativ, unei obligații a statului de a asigura respectarea acestui drept prin adoptarea de către legiuitor, a unor legi accesibile, previzibile și clare, care să fie publicate.

34. Istoria dreptului arată că acest drept subiectiv este unul, dacă nu primul drept obținut de justițiabili în raport cu guvernării lor. Acest drept, este cheia de boltă a tuturor celorlalte drepturi și se poziționează chiar înaintea principiului legalității. Ori, încă din momentul apariției unor cărți a drepturilor și libertăților, oamenii au înțeles că pentru securitatea și libertatea lor, este imperios necesar ca drepturile lor și limitările la acestea (inclusiv faptele considerate infracțiune) să fie clar stabilite în lege, astfel ca fiecare, să poată să le cunoască, să se conformeze acestora, iar după caz să le poată invoca în apărarea sa, chiar și împotriva

statului însuși. Aceasta și este explicația pentru care acest drept, este strâns legat de principiul securității raporturilor juridice, fapt demonstrat cu prisosință de jurisprudența CC, CtEDO dar și în rapoartele Comisiei de la Veneția sau avizele CCJE.

35. În situația expusă, autorul sesizării consideră că acea contradicție între art. 84 alin. (1) CP și art. 70 alin. (4) CP și viceversa, apărută după modificările operate prin legea RM nr. 163 din 20 iulie 2017, aduce o atingere nejustificată dreptului subiectiv garantat de art. 23 din Constituție. Ori, la caz chiar și cu un ajutor juridic suficient, este imposibil să se stabilească care este de fapt, voința legiuitorului, la stabilirea unei pedepse definitive în caz de concurs de infracțiuni, comise de persoane cu vârsta între 18 ani și 21 de ani, care nu au mai fost condamnate, - 12 ani și 6 luni închisoare (soluția de la art. 84 alin. (1) CP), sau 20 de ani închisoare (soluția de la art. 70 alin. (4) CP).

36. Autorul sesizării menționează că art. 54 alin. (3) din Constituție stabilește expres că nu se admite nici o restrângere la drepturile subiective garantate de art. 20-24. Prin urmare, nici o limitare a dreptului subiectiv stabilit de art. 23 din Constituție nu-și găsește justificare.

37. La fel, autorul sesizării, reține că în speță incertitudinea generată de legiferarea defectuasă a art. 84 alin. (1) CP și art. 70 alin. (4) CP, după modificările operate prin legea RM nr. 163 din 20 iulie 2017, lasă un loc foarte larg pentru arbitrarul, în acest caz, instanțele de judecată pot să aleagă la bunul lor plac, cui să aplice 12 ani și 6 luni închisoare și cui 20 de ani.

38. Pornind de la constatările CC enunțate la pct. 29 din prezenta sesizare, de la jurisprudența CtEDO specificată la pct. 23, 24 și 28, precum și de la rigorile și recomandările specificate de cele mai înalte forumuri europene în domeniul dreptului, inclusiv constituțional (pct. 17-19, 21 din prezenta sesizare), autorul consideră că situația respectivă contravine și prevederilor art. 1 alin. (3), 4 și 54 din Constituția Republicii Moldova.

IV. EXPUNEREA CERINTELOR AUTORULUI SESIZĂRII – articolul 39 alin.(2) lit.e)

(14)

39. În temeiul argumentelor enunțate, judecătoria Chișinău sediul Buiucani solicită soluționarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „20 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani” din art. 6 alin. (2) al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 70 alin. (4) din CP al RM, precum și sintagmei „și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate” din art. 12 al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 84 alineatul (1) CP, și verificarea corespunderii acestora cu prevederile art. 1 alin. (3), 4, 23, 54 din Constituția Republicii Moldova.

40. În cazul în care Onorata Curte va considera întemeiate argumentele formulate de autor în prezenta sesizare, să fie declarate neconstituționale: sintagma „20 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani” din art. 6 alin. (2) al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 70 alin. (4) din CP al RM, precum și sintagma „și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate” din art. 12 al legii RM nr. 163 din 20 iulie 2017 prin care au fost operate modificări la art. 84 alineatul (1) CP, sau cel puțin una dintre acestea.

V. EXPUNEREA DATELOR SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII – articolul 39 alin.(2) lit.f) (15)

41. Prezenta sesizare a fost ridicată în cadrul cauzei penale nr. 1-170/18 inițiate în vederea examinării cererii formulate la 19 februarie 2018 de condamnatul Anton Gheorghe Boris, a.n. 26.12.1985 privind aplicarea retroactivă a legii penale. Potrivit cererii respective, condamnatul solicită aplicarea prevederilor art.469 alin.(1) pct. (14) CPP, inclusiv a prevederilor art.art.76, 79, 84 alin.(1), prin prisma art.10 alin.(1) CP, modificarea și reducerea termenului de pedeapsă din motiv că la momentul comiterii infracțiunii nu avea împlinită vârsta de 21 ani. Specifică în acest sens că prin sentința judecătorei Botanica, mun. Chișinău a fost condamnat în baza art. 145 alin. (3) lit. h) și i), art. 188 alin.(3) lit.c) și art. 350 alin.(2) CP RM. A indicat că infracțiunile respectiv le-a comis la data de 09 iunie 2006 și că la acea dată nu avea împlinită vârsta de 21 ani. A specificat că potrivit noilor prevederi ale art. 84 alin. (4) CP instanța de judecată stabilind pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte stabilește o pedeapsă definitivă pe un termen nu mai mare de 25 ani de închisoare iar în cazul persoanelor care nu au atins vârsta de 18 și sau 21 ani stabilește o pedeapsă nu mai mare de 12 ani și 6 luni închisoare. În acest sens, condamnatul cu referire la prevederile art. 469 alin. (1) pct. 14) CPP și art. 10 CP a solicitat aplicarea retroactivă a legii penale. A specificat în acest sens că prin hotărârea CSJ din 08.02.2010 i-a fost stabilită o pedeapsă de 24 de ani de închisoare. A apreciat că în cazul său legea nr. 163 din 20.07.2017 are efect retroactiv și el este în drept să beneficieze de aceasta. În drept, face referire la prevederile art.art.10, 76 alin.(1) lit.b), 84 alin.(1) CP, art.469 alin.(1) pct.14 CPP.

42. Studiarea materialelor cauzei penale în care a fost stabilită vina condamnatului relevă că:

- 1) Anton Gheorghe Boris, a.n.26.12.1985 prin sentința din 23 noiembrie 2006 (f.d.60-65 Vol III) a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (3) lit. h) și i) Cod Penal, art.188 alin.(3) lit.c) , art.350 alin.(2) CP RM. Potrivit sentinței respective i s-a stabilit: în baza art.145 alin.(3) lit.h) și i) CP pedeapsa –detențiune pe viață, în baza art.188 alin.(3) lit.c) CP și i s-a stabilit pedeapsă – 15 ani închisoare, în baza art.350 alin.(2) CP al RM i s-a stabilit pedeapsa – 20 ani închisoare. În conformitate cu prevederile art. 84 Cod Penal pentru concurs de infracțiuni i s-a stabilit pedeapsa definitivă detențiunea pe viață cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu includerea termenului arestului preventiv de la 09.06.2006 până la 23.11.2006. Se reține că potrivit sentinței respective s-a constatat că Anton Gheorghe, a.n.26.12.1985 la 06.05.2006, aproximativ ora 20:30, aflându-se pe teritoriul șantierului de construcție situat pe str.Independenței din s.Bacioi, intenționat i-a răsucit Marinei Cozlova mâna stângă și a lovit-o cu capul de perete, cauzându-i leziuni corporale medii sub formă de luxația anterointernă a humerusului stâng, fractura închisă a tubercului mare cu deplasarea fragmentelor. Prin aceeași sentință a fost încetat procesul penal în privința lui Anton Gheorghe Boris pe art.152 alin.(1) CP al RM în legătură cu împăcarea părții vătămate Cozlova Marina cu condamnatul. Potrivit sentinței menționate s-a mai stabilit că Anton Gheorghe la 09.06.2006, aproximativ la ora 06.30, având scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin acces liber, a pătruns în apartamentul 50 de pe str. Independenței 50, s. Bacioi, mun. Chișinău, și în mod deschis a sustras două telefoane mobile de model Voxtel, în valoare de 2000 lei, de model Motorola, în valoare 600 lei și în sumă de 500 lei, care aparțineau cet. Roșca Rodica. Având scopul omorului pentru a ascunde infracțiunea comisă, cu un cuțit avut la sine, a atacat-o pe Roșca Rodica și cu o deosebită cruzime i-a aplicat 46 lovituri în diferite regiuni ale corpului, pricinuindu-i plăgi tăiate, înțepate, penetrante a capului, gâtului, toracelui, abdomenului, a membrului superior stâng, cu lezarea organelor interne, hemoragii în țesuturile moi pericraniene, hemoragii subarahnoidiene, echimoze pe cap, echimoze și escoriații pe membrul superior drept, care în ansamblu se califică ca leziuni corporale grave, periculoase pentru viață, decesul victimei survenind pe loc. Cu bunurile sustrase a părăsit locul comiterii

infracțiunilor, pricinuind părții vătămate o daună materială considerabilă în sumă de 3100 lei. Potrivit aceleiași sentințe s-a stabilit că cet. Anton Gheorghe la 09.06.2006, aproximativ ora 06.30, aflându-se în apart.50 de pe str. Independenței 50, s. Bacioi, după săvârșirea omorului intenționat a cet. Roșca Rodica, în momentul intrării colaboratorului de poliție Bârlădeanu Victor, în imobil, care reacționase la strigătele victimei și care se afla în exercițiul funcției de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității, dorind survenirea morții acestuia, i-a aplicat ultimului cu o deosebită cruzime, multiple lovituri cu cuțitul peste diferite regiuni ale corpului, pe care-1 avea la sine, provocându-i plaga penetrantă a hemitoracelui stîng la nivelul coastelor 6, 7, paravertebral, hemopneumotorace, plîgi în regiunile suprascapulară pe dreapta, coastei 4 pe stînga axilar anterior mamar, spațiu intercostal 2, plăgi a degetelor 4,5 a mîinii drepte și spațiul interdegetal 2, care în ansamblu se califică ca vătămări corporale grave, periculoase pentru viață. Colaboratorul poliției Bârlădeanu Victor 1-a depozitat pe inculpat de cuțit, iar lui V. Bârlădeanu i s-a acordat, la timp, ajutor medical.

2) Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27.02.2007 (f.d. 85-86 vol. III dos. 1-685/06) a fost admis apelul inculpatului Anton Gheorghe și casată sentința judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 23.11.2006 în partea stabilirii pedepsei și pronunțată o nouă hotărîre prin care s-a stabilit lui Anton Gheorghe pe art.188 alin.(3) lit.c) CP - 10 ani închisoare, pe art. 145 alin.(3) lit.h) și i) CP - 20 ani închisoare și pe art.350 alin.(2) CP - 15 ani închisoare. În baza art.84 CP prin cumulul parțial al pedepselor numite s-a stabilit pedeapsa definitivă sub formă de 25 ani închisoare cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis.

3) Potrivit deciziei Colegiului penal Curții Supreme de Justiție din 18 iulie 2007 s-a respins ca inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat, recursul ordinar declarat de procuror împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 februarie 2007 în cauza penală Anton Gheorghe Boris (f.d. 100-102 vol. III).

4) Prin hotărîrea Curții Supreme de Justiție din 08.02.2010 a fost admis recursul în anulare declarat de condamnatul Anton Gheorghe Boris și casată parțial sentința judecătorei Botanica din 23 noiembrie 2006 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 februarie 2007 și a Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 18 iulie 2007, în propria lui cauză, prin rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărîri, conform căreia acțiunile lui Anton Gheorghe Boris s-au reîncadrat din prevederile art.145 alin.(3) lit.h), i) CP în cele ale art.145 alin.(2) lit.j), k) CP, fiindu-i stabilită pedeapsa de 20 ani închisoare, din prevederea art. 350 alin.(2) în baza art.27, 145 lit. h) CP, stabilindu-i 14 ani închisoare. S-a menținut condamnarea lui Anton Gheorghe Boris în baza art.188 alin.(3) lit.c) CP la 10 ani închisoare. În baza art.84 alin.(1) CP pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate condamnatului Anton Gheorghe i s-a stabilit pedeapsa de 24 ani închisoare. Executarea pedepsei lui Anton Gheorghe s-a calculat de la 08 februarie 2010, deducînd din termen perioada pedepsei ispășite de la 09 iunie 2006 pînă la 07 februarie 2010 inclusiv.

43. Potrivit prevederilor art. 469 alin. (1) pct. 14 din CPP la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, și anume liberarea de pedeapsă sau ușurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situației (art.10 și 10 1 din Codul penal), precum și excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată.

44. Potrivit art. 471 alin. (1) CPP chestiunile specificate la art.469 alin.(1) pct.5), 11) și 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun.

45. Potrivit prevederilor art. 10 CP legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvîrșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

46. Potrivit prevederilor art. 10¹ CP (1) dacă, după rămânerea definitivă a hotărîrii de condamnare și pînă la executarea completă a pedepsei privative de libertate, a muncii neremunerate în folosul comunității sau a amenzii, a intervenit o lege care prevede unul din aceste tipuri de pedeapsă, dar cu un maxim mai mic, sancțiunea aplicată se reduce la acest maxim dacă depășește maximumul prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvîrșită. (5) Dacă o dispoziție din legea nouă se referă la pedepse definitiv aplicate, se ține seama, în cazul pedepselor executate pînă la data intrării în vigoare a acesteia, de pedeapsa redusă sau înlocuită potrivit dispozițiilor alin.(1)–(4). (7) În cazul în care, în temeiul efectului retroactiv al legii penale, se impune recalificarea faptei stabilite printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă, instanța de judecată, soluționînd chestiunea privind executarea hotărîrii respective, va recalifica fapta și va aplica pedeapsa prin fixarea maximumului sancțiunii prevăzute de legea penală mai favorabilă condamnatului, dacă pedeapsa stabilită prin hotărîrea irevocabilă este mai mare decît maximumul prevăzut de legea penală nouă, sau va menține pedeapsa stabilită prin hotărîrea irevocabilă.

47. În circumstanțele respective, prin încheierea din 27 iunie 2018, s-a stabilit întrunirea la speță a condițiilor stabilite la pct. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016.

VI. DOCUMENTE ANEXATE – articolul 39 alin. (2) lit. g) (16)

48. La prezenta sesizare se anexează după cum urmează:

49. Copia încheierii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

50. Dosarul nr. 1-170/18 inițiat în vederea examinării cererii condamnatului Anton Gheorghe Boris depuse în baza art. 10 CP RM, art. 469 alin.(1) pct. 14), art. 471 alin.(1) CPP RM.

51. Dosarul 1-685/06 (în trei volume) în care Anton Gheorghe Boris în final a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor stabilite de art. art.145 alin. (2) lit.j), k) CP, fiindu-i stabilită pedeapsa de 20 ani închisoare, art. 27, 145 lit. h) CP, stabilindu-i 14 ani închisoare, art.188 alin.(3) lit.c) CP la 10 ani închisoare și încare în baza art. 84 alin.(1) CP pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul partial al pedepselor aplicate condamnatului Anton Gheorghe i s-a stabilit pedeapsa de 24 ani închisoare cu deducerea din termen a perioadei pedepsei ispășite de la 09 iunie 2006 pînă la 07 februarie 2010 inclusiv.

VII. DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA – articolul 39 alin. (2) lit. h) (17)

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Întocmit în mun. Chișinău, la 27 iunie 2018

Judecător al judecătoriei Chișinău sediul Buiucani

Negru Alexandru

